

'BELANGRIJK DAT APOTHEKERS ONDERDEEL ZIJN VAN MS-ZORG IN ZIEKENHUIZEN'

MARYSE SPAPENS ZETTE MS-CENTRUM OP IN ALBERT SCHWEITZER ZIEKENHUIS

Multiple sclerose is officieel een neurologische aandoening, maar veroorzaakt bij een groot aantal patiënten ernstige spierproblemen. Voor optimale zorg aan deze groep initieerde Maryse Spapens in de poliklinische apotheek van het Albert Schweitzer Ziekenhuis een speciaal MS-centrum. Nu wil ze haar kennis delen met andere apothekers.

Auteur **Frans van den Houdt**
Foto **Elize Bloks**

De behoefte aan specifieke kennis over MS, MS-patiënten en hun medicatie is groot bij apothekers, ondervond Maryse Spapens, die zich de afgelopen tien jaar in het onderwerp verdiepte en MS-expert werd. Op de nascholing die ze eerder dit jaar aanbood, tekenden in een mum van tijd twaalf poliklinische apothekers in. "Ze willen heel graag hun zorginhoudelijke kennis verbeteren."

Na 12,5 jaar in het Albert Schweitzer Ziekenhuis te hebben gewerkt als poliklinisch apotheker is ze begin 2021 uit dienst gegaan om als zelfstandig adviseur/coach haar kennis te delen met andere apothekers. "Ik houd van kennisoverdracht en er bleek nog geen nascholing te bestaan op het gebied van MS, dus besloot ik in die leemte te voorzien", zegt Spapens. "Want het is belangrijk dat apothekers onderdeel zijn van de MS-zorg in ziekenhuizen."

Haar betrokkenheid bij de ziekte ontstond in 2012 toen onder meer orale oncolytica werden overgeheveld naar de tweede lijn en Spapens zag hoe goed de oncoloog, hematoloog en verpleegkundig specialist samenwerkten met de apothekers in het ziekenhuis om kankerpatiënten optimale zorg te kunnen bieden. Zo'n multidisciplinair team wilde ze ook voor MS-patiënten, maar dan wel

met een apotheker erin. "Zij kunnen veel waarde toevoegen aan de behandeling van deze bijzondere patiëntengroep. De ziekte kent een heel grillig verloop en begint vaak al op jonge leeftijd, tussen de 20 en 40 jaar. Patiënten moeten daarna de rest van hun leven medicatie gebruiken die ook nog eens wisselt."

VAST AANSPREEKPUNT

Uit het contact met de neurologen van het ziekenhuis bleek dat ook zij geïnspireerd waren door het onco-team. In combinatie met wat Spapens van de patiëntenvereniging had gehoord – dat ze behoefte hadden aan een vast aanspreekpunt, een apotheek waar alle geneesmiddelen en kennis aanwezig was – leidde dit tot een vast team voor de farmaceutische zorg voor poliklinische MS-patiënten, het eerste in Nederland. "Ik wilde het verschil maken voor deze groep door alles op een plek te bundelen, een MS-centrum met apothekersassistenten en een apotheker die gespecialiseerd zijn in het totale ziektebeeld en alle beschikbare geneesmiddelen."

Spapens wil daarbij wel nadrukkelijk aantekenen dat dit geenszins betekent dat de zorg daarvoor niet goed was. "De zorg was versnipperd, maar de kwaliteit was goed."

“Ik wilde het verschil maken voor de patiënt met MS door alle zorg op een plek te bundelen”, aldus Maryse Spapens.

Geneesmiddelen kwamen van verschillende landelijke apotheken en er was bij neurologen noch apothekers een volledig medicatieoverzicht. “Er was geen overview, geen apotheek die alle MS-middelen op voorraad had, geen apotheker die alle kennis in huis had om als medebehandelaar te kunnen optreden. Daar verwonderde ik me over. In die lacune wilden wij voorzien.”

Tot grote tevredenheid van patiënten, verzekert Spapens, die wijst op de Steeds beter-publieksprijs voor zorgvernieuwing die het MS-centrum in 2019 won. “Dat was het allermooiste compliment dat we konden krijgen. Iedereen was apetrots.”

DIGITALE BEGELEIDING

Belangrijk onderdeel van de zorgverlening is de digitale medicatiebegeleiding, via de Pharmi-app, zodat er ook buiten de vaste contactmomenten met de apotheek voortdurend gemonitord, geadviseerd en gedoseerd informatie verstrekt kan worden. Spapens: “Voor sommige geneesmiddelen gelden heel bijzondere opbouwschema’s, met iedere dag een kleine dosisverhoging. Daarbij is therapietrouw superbelangrijk. Dagelijkse monitoring door de apotheker is dan essentieel, om snel te kunnen adviseren en ingrijpen.”

Of om patiënten gerust te stellen, als ze na een interferoninjectie bijvoorbeeld last krijgen van griepverschijnselen, die als bijwerking kunnen optreden. “Het voorkomt paniek als de patiënt hoort dat het erbij hoort en ook weer overgaat. Bij zo’n progressieve ziekte is het prettig om dat te weten.” Dat geldt ook voor patiënten die te maken krijgen met zogeheten schups, plotselinge opvlammingen van de ontstekingen.

De afgelopen twee jaar waren veel vragen COVID-gerelateerd: liepen MS-patiënten meer risico ernstig ziek te worden – sommige medicijnen onderdrukken het immuunsysteem – en konden zij zich veilig laten vaccineren? “Het is veilig, maar bij sommige medicijnen is het soms beter even te wachten met vaccinatie.”

MEDICIJNWEKKER

En omdat de ziekte al op jonge leeftijd kan toeslaan, zijn er ook vaak vragen van zwangeren of vrouwen met een kindervens. “Bepaalde medicatie mag je dan niet gebruiken. Het is belangrijk daar snel op te kunnen inspelen.” Daarnaast hebben MS-patiënten niet zelden last van complicaties als slechter zien en problemen met de urinewegen of vergeetachtigheid, waar ze ook weer specifieke geneesmiddelen voor krijgen. “Vergeetachtige patiënten vinden het fijn als wij hen helpen met bijvoorbeeld een medicijnwekker”, aldus Spapens.

DAGELIJKE MONITORING DOOR APOTHEKER IS ESSENTIEEL VOOR SNEL ADVIES EN INGRIJPEN

Ze kan de kracht van het door haar opgezette MS-centrum niet beter illustreren dan te wijzen op de nieuwe MS-verpleegkundige die aan Spapens’ opvolger Bervoets in het Albert Schweitzer Ziekenhuis kwam vragen hoe de injectiepen voor een van de interferonen precies werkte. “Dat laat zien hoe belangrijk samenwerking is, maar vooral ook hoeveel expertise de apotheker inmiddels in huis heeft.” ■